

איש חי
רב פעלים
רודף צדקה וחסד
ה' **משה שניצר**
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש דחסידי סוכטשוב בני-ברוק
כולל דחסידי סוכטשוב
כולל "סנה משה"
ע"ש הרה"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל
בית מדרש
למגידי שיעור "דף היומי"
חיים סופר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

האשה
החשובה ודופת
צדקה וחסד
מרת **ורדה שניצר**
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

י"ו ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

גליון מס' 770

מסכת סוכה כ' - כ"ו ♦ מעשר שני ד', ה' - ד', ח'

בס"ד, כ"ג אדר א' תשע"ד

השבוע בגליון

- ♦ סוכה תחת מטחי ירי
- ♦ סוכה בארצות הקור
- ♦ היוצאים לטיול חייבים בסוכה?
- ♦ אין להפטר מקיום מצווה

- ♦ מיטת קומותיים בסוכה
- ♦ הישן בסוכה תחת המיטה
- ♦ האם מותר לכהן לבקר בקברי צדיקים?
- ♦ רבי עקיבא - "מת מצווה"

♦ להטמא לגדול בישראל המופלג בדורו

דבר העורך

ההפלגה הגדולה

ילד בן שמונה היה.

הוא ניצב על רציף הנמל, באותה תנוחה בה עתיד היה לעמוד כעבור שנים רבות לפני קהל רב ולהרצות את דבריו.

עיניו הפקחיות הביטו וחדרו דרך דפנות האוניות שנכנסו ובאו אל הנמל. הצפירות מחרישות האזניים, היו עבורו כמנגינה עריבה. צעקות הסבלים וגערות רבי החובלים, השתלבו באזניו בהרמוניה מופלאה.

לא לחינם הגיע היום אל הנמל. זו תקופה ארוכה שהבחין בתופעה מוזרה המתרחשת בנמל. אניות ענק פורקות את סחורתן בנמל, ובתום המשימה, בטרם שובן אל הים הגדול, מעמיסים עליהן סלעי-ענק, או-אז הן יוצאות לדרך.

במשך שנים הכיר את התופעה, אך יום אחד שאל את עצמו לשם מה מטעינים את האוניות באבני-ענק, כלום חסרות אבנים ביעד שאליו מפליגות האוניות?

הוא פנה אל רב החובל פעמים אחדות, אך הלה פטרו בקוצר רוח. בסופו של יום עבודה נפנה אליו רב החובל והסביר: המסחר בין הארצות מבוסס על יבוא ועל יצוא. מייצאים סחורה ממדינה אחת ומייבאים אותה למדינה אחרת.

בצאת האוניה אל הים הגדול, עליה להיות טעונה ומלאה, שאם תהא ריקנית תיטלטל בין גלי הים הגדול ופעמים לא תעמוד בגלים הגבוהים ובסערות ותשקע למצולות הים. לכן, ילד יקר, אותן מדינות

◀

דף כא/א ומביאין שוורים

מיטת קומותיים בסוכה

לקראת חג הסוכות נהיים בעלי משפחות רבות לאדריכלי פנים. המשפחה גדלה ב"ה, הסוכה נותרה קטנה כדאשתקד, ולא נותר אלא לתכנן לפרטים היכן יוצבו המזרנים והמיטות כך שהכל יזכו לקיים את מצוות הסוכה.

הפתרון הפשוט ביותר הוא מיטת קומתיים. כך מכפילים באחת את שטח הסוכה.

הישן בסוכה תחת המיטה: אמנם במשנתנו אנו למדים, כי "הישן תחת המטה בסוכה - לא יצא ידי חובתו", והישן במיטה התחתונה, הרי ישן תחת המיטה, אולם גמרתנו מבארת כי המשנה עוסקת במיטה גבוהה עשרה טפחים הנחשבת כאהל והאדם הישן תחתיה ישן תחת האהל ולא תחת הסכך. אולם אם המיטה נמוכה מעשרה טפחים, אינה נחשבת כאהל שהאדם שוהה בתוכו, כפי שהכל מבינים, שבסוכה מותר לישון עם שמיכה.

בעלי חיים נחשבים אהל: אולם מדברי הגאון רבי יעקב עטלינגר, בספרו ערוך לנר עולה, כי לכאורה קיימת בעיה אחרת במיטת קומתיים. הנה, בסוגייתנו אנו למדים, כי בעלי חיים נחשבים כאהל לחצוץ בפני הטומאה, והמקור לכך הוא הפסוק (איוב י"א) "עור ובשר תלבישני ובעצמות וגידים תסוככני".

מכאן יש להסיק, כי בעל חיים מוגדר כאהל החוצץ ומבדיל בין מה שמעליו לבין מה שמתחתיו. האם יש בהגדרה זו הבדל בין בעלי החיים? כלומר, בין מהלכי על ארבע לבין מהלכי על שתיים? בעל ערוך לנר סבור כי אין הבדל ביניהם, ולפיכך - "בהמה ואדם בסוכה חשובים הפסק כמו אהל"! ואם במיטה העליונה ישן אדם, הישן במיטה התחתונה אינו יוצא ידי חובה (ספר זכרון ברכת יעקב, עמוד מ"ב). את חידושו הוא חותם בהשתאות: "ולא ראיתי לפוסקים שהזכירו מזה".

אכן, פוסקים רבים חולקים על דבריו. הגר"ש ואזנר שליט"א (שו"ת שבט הלוי, ח"ח, סימן קמ"ג ובספר הזכרון שם), וכן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל והגר"ח קנייבסקי שליט"א שנסאלו בעניין הורו כי לינה במיטת קומותיים מותרת אף כאשר חלקה העליון מאוכלס.

אדם אהל להעברת טומאה, לא להבדלה בין מקום למקום: הגר"ש ואזנר שליט"א מבאר, כי רק בהמה נחשבת אהל לחצוץ בין מה שמעליה למה שתחתיה. אמנם הפסוק "עור ובשר תלבישני..." מתייחס לאדם, אולם אין אהלו אלא לגבי הבאת טומאה ממקום למקום ולא לגבי ההבדלה בין מעליו למתחתיו, שכן מוכח ממשניות במסכת אהלות שאדם אינו אהל החוצץ.

צעילוי נשמת

הר"ר **משה שמחה רובנר** ז"ל
בן יבדלחט"א ר' דוד וזהבה הי"ו
נלב"ע כ"ג באדר ב' תשמ"ט
תנצב"ה

הונצח ע"י ידידו הר"ר **דוד**
ומרת **זהבה רובנר** שיחיו - פתח תקוה

צעילוי נשמת

מרת **גליקעל קליין** ע"ה
ב"ר יהושע הלוי וייס ז"ל
נלב"ע כ"ו באדר תשע"ב
תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

צעילוי נשמת

מרת **שפרה בן דוד** ע"ה
בת הרב משה ורביקה כהן מלהיף ז"ל
נלב"ע ליל ש"ק כ"ה באדר א' תשנ"ה
תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **לאה גרינפלד** ע"ה ב"ר אברהם ז"ל
נלב"ע י"ז אדר ב' תשמ"ט **תנצב"ה**

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

נר ה'
נשמת
אדם

בדבריו הוא מוסיף להוכיח מגמתנו המבארת את משנתנו העוסקת בישן תחת המיטה. הגמרא מבהירה כי מדובר במיטה שאין בגבהה עשרה טפחים, אך אינה מציינת כלל שהמיטה ריקה מאדם. זאת, ועוד: הוא סבור כי גם הגר"י עטלינגר לא פסק כן הלכה למעשה לפי שלא הביא חידוש זה להלכה בספרו הידוע על הלכות סוכה - ביכורי יעקב.

מכאן, יוצאת איפוא, הבשורה, מיטת קומותיים - כשרה בסוכה! האמנם?

ובכן, עדיין נותר לברר שאלה בסיסית וחשובה.

מיטת קומותיים כשרה, ובלבד שהמיטה העליונה לא תהא גבוהה עשרה טפחים, מרחק של כשמונים ס"מ לחומרא, לפי שאז תחשב כאהל.

מהיכן מודדים את עשרת הטפחים, מהקרקע או שמא ניתן למדוד מן המיטה התחתונה? אם המדידה היא מן הקרקע, כל מיטות הקומותיים הסטנדרטיות אינן ברות שימוש בסוכה.

יש שחששו לדבר והחמירו למדוד מן הקרקע (ראה בספר הסוכה, עמוד ש"ס). אולם, הגר"ש ואזנר שליט"א (ש"ת שבט הלי ח"ז סימן ל"ז) נוקט, כי המדידה היא מן המיטה התחתונה ולא מן הקרקע [ע"ש טעמו ונימוקו, והוסיף כי אם יש מחיצות מהקרקע, אין להכשיר מיטה זו].

דף כה/ב רבי עקיבא אומר מישאל ואלצפן היו

האם מותר לכהן לבקר בקברי צדיקים?

מסופר במדרש (ילקוט משלי פרשה ט' ד"ה ד"א אף ערכה), שכאשר נכלא רבי עקיבא בבית הסוהר, הורשה תלמיד אחד, הלא הוא רבי יהושע הגרסי, להכנס בכל יום לבית האסורים ולשמש את רבו. בערב יום טוב עסק רבי יהושע הגרסי בביתו בהכנות לקראת החג, ועל מפתן דלתו הופיע אליהו הנביא ואמר לו: "**כהן אני**, ובאתי להגיד לך שרבי עקיבא מת בבית האסורים". מיד נפנו שניהם לבית הכלא והוציאו את מיטתו של רבי עקיבא. המדרש מוסיף, שלאחר מכן הגביה אליהו הנביא את רבי עקיבא ונטלו על כתפו לקבורה.

משנוכח רבי יהושע הגרסי בדבר, שאל את אליהו הנביא: כיצד אתה נוטל את רבי עקיבא על כתפך? והרי אמרת לי "כהן אני", ולכהן אסור להיטמא למת! השיב לו אליהו הנביא: "דייך רבי יהושע בני, חס ושלום, **שאין טומאה בצדיקים** ואף לא בתלמידיהם". על יסוד מדרש זה היו שרצו להוכיח, שמותר לכהנים להשתטח על קברי צדיקים, שהרי אמר אליהו הנביא: "אין טומאה בצדיקים".

נשים נא לב, כי הסוברים כן, מבקשים לחדש בכפליים, שלא זו בלבד שאין איסור להטמא לצדיקים, אלא שהכהן אף אינו נטמא! [גם כהן שמותר לו להטמא למת, כגון, לאביו, נטמא בטומאת מת, אלא שאינו עובר איסור בכך].

ובכן, ממדרש זה, טוענים הראשונים (רבינו אברהם ב"ר יצחק חותנו ורבו של הראב"ד, בספר האשכול, חלק ב' סוף עמוד קע"ד), אין להוכיח ולהכריע הלכה, מפני שאין מוכיחים הלכה ממדרשים, אלא אם כן מבואר בגמרא שמדרשים אלו התקבלו על "בעלי התלמוד".

רבי עקיבא - "מת מצווה": זאת, ועוד: בעלי התוספות (בבא מציעא, קיד/א, ד"ה מהו) סוברים, כי דברי אליהו הנביא לרבי יהושע הגרסי לא היו אלא כדי לדחות את שאלתו, ולמעשה אסור לכהן להטמא למת, והסיבה האמיתית שבגינה לא חשש אליהו הנביא לאיסור זה ונטמא לרבי עקיבא היא משום שרבי עקיבא היה בגדר "מת מצווה", שהרי היה נתון בבית הסוהר ולא היה מי שהעז לעסוק בקבורתו, שכן הוא היה אחד מעשרה הרוגי מלכות שלא הרשתה המלכות לקברו [אכן, המדרש מספר, שהקב"ה הפיל תרדמה על שומרי בית הסוהר, כדי שרבי יהושע הגרסי ואליהו הנביא יוכלו להוציא את מיטתו של רבי עקיבא].

להטמא לגדול בישראל המופלג בדורו: עם זאת, דעת רבי חיים הכהן, מבעלי התוספות (כתובות קג/ב), כי גדול בישראל המופלג בדורו, דינו כ"נשיא" - ראש הסנהדרין, שהכהנים רשאים להטמא לו, משום כבודו של גדול בישראל, שכן הוא מפרש את דברי הגמרא (שם): "משמת רבי בטלה קדושה" [וע"ש בתוספות שחלקו על כך]. אולם, הפוסקים מבהירים, כי אין להוכיח מכאן שמותר להטמא לקברי צדיקים, שכן, לא נאמר כך אלא בשעת הלווייתו של רבי, מפאת כבודו, אך לאחר הקבורה אסור לכהן להטמא לקברו.

בעל חכמת אדם (חכמת אדם, שערי צדק על הלכות התלויות בארץ) מדגיש, כי כל דיונונו הוא אם יש איסור לכהן להטמא לצדיק, אך וודאי הוא שגם אם הדבר מותר, הכהן נטמא, ואין כל צד שהטומאה אינה דבקה בו. כראייה לדבר הוא מציין את הנאמר בסוגייתנו, שנושאי ארונו של יוסף הצדיק שהעלוהו ממצרים - נטמאו, וכן מישאל ואלצפן שעסקו בקבורת נדב ואביהוא, נטמאו בטומאת מת ומפני כך לא יכלו להקריב את קרבן הפסח, "ומי לנו גדול מהם, אפילו הכי מטמאים!"

למעשה, הלכה ברורה היא, שכהנים אינם רשאים להטמא לקברי צדיקים, כפי שכתב רבי ישראל משקלוב זצ"ל, בספר פאת השולחן (סימן ב' סעיף י"ח), כי "יש למנוע מנהג איזה בני אדם כהנים שהולכים על קבר צדיקים התנאים ואמוראים, באמרם שקברי הצדיקים אינם מטמאים, וטעות הוא בידם".

קבר התנא רבי שמעון בר יוחאי: אמנם, יש כהנים הנוהגים להשתטח במירון על קברו של רבי שמעון בר יוחאי, לפי שידוע שהקבר והבניין שמעליו נבנו באופן שהבית שמעל הקבר אינו נחשב

שמייצאות ומייבאות, מעמיסות סחורה על אוניותיהן, אך מדינה זו, ענייה היא, אין לה מה לייצא, רק מייבאים אליה את מחסורה, אך היא אינה מייצרת מאומה, ומשכך אינה מייצאת. לא נותרה כל ברירה, אלא להעמיס באבנים את האוניות, השבות אל הים הגדול לאחר שהן פורקות את מטענן בנמל, כדי שיצלחו את המסע במרחבי הים.

חלפו עברו שנים.

ויגדל הילד ויהפוך למגיד מישרים של העיירה קריניק, וישא משלו ויאמר:

בימי ילדותי סיפר לי רב חובל מדוע מטענים אבנים גדולות על אניות ריקניות.

מורי ורבותי. ימי שנותינו בהם שבעים שנה, ואם בגבורות שמונים שנה. עלינו לצלוח את החיים. בשעה שעמדו רגלינו למרגלות הר סיני הוטלה עלינו המשימה האלוקית, לקיים את מצוות התורה, חוקיה ואיסוריה, ולהגות בתורה הקדושה. כך עובר היהודי את החיים. מלא. גדוש. עמוס. "הרבה להם תורה ומצוות". נשמה גדולה זקוקה למטען רב, אם לא תוטען, תרחף ותעוף ללא כיוון ואל יעדה לא תגיע.

עתה, המשיך המגיד, נבין לאשורם את דברי חכמינו זכרונם לברכה, "כל המקבל עליו עול תורה מעבידים ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ"; העול יוטל על האדם גם יוטל, שכן טבעו של עולם. ברם, יהודי המקבל על עצמו עול תורה, וממלא את עצמו בעול חיובי, אין צורך להטיל עליו את עול החיים, אין צורך להעמיסו באבנים ובסלעים...

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד ממנה מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

ברכת התורה, העורך

פנינים

דף כ/ב שעבדים פטורין מן הסוכה

גוי בסוכה

בספרים הקדושים מובא, כי אין להכניס עכו"ם לסוכה, מפני גודל קדושתה (ראה מועד לכל חי סימן כ' ס"ק כ"ו). מעניין שהמקור הקדום לכך הוא בפיט עתיק ליום שני של סוכות בתפילת שחרית, הנאמר בקהילות רבות (ומופיע במחזורים):

וְזָר לֹא יִהְיֶה בְּמוֹצָאוֹתֶיהָ

וְנִכְרִי לֹא יַעֲבֹר בְּתוֹצְאוֹתֶיהָ

וְעָרֵל לֹא יִשְׁתַּף בְּמַחְצוֹתֶיהָ

וְעוֹבֵד אֱלֹהִים לֹא יִרְמֹס בְּחֻצוֹתֶיהָ

וְלֹא אִם לֹא יִעֲרַב בְּחוֹצוֹתֶיהָ

כִּי אִם עֲמוּסָיו נוֹצְרִי עֲדוֹתֶיהָ

ברם, יש אומרים שכוונת הפייטן לכך שאין לנכרים יכולת לשאת את מצוות הסוכה, כאמור בגמרא (ע"ז, ג/א), שלעתיד לבא יקבלו הללו את מצוות הסוכה, אולם לא יעמדו בה, וכשיהיה חם מאד - יבעטו בה ויצאו. מצוה זו היא רק ל"עמוסיו נוצרי עדותיה" (בית אהרן וישראל, צ"ז, קמ"ט).

אהל המת (עין מנחת יצחק, ליקוטי הלכות). אולם, כתבו הפוסקים, שאין לסמוך על היתר זה ועל הכהנים להימנע מהשתטחות אף על קברו של רבי שמעון בר יוחאי (מנחת אלעזר).

דף כו/א תשובו כעין תדורו

סוכה תחת מטחי ירי

בחג הסוכות תשס"א, היתה שכונת גילה שבירושלים נתונה תחת התקפות ירי של מחבלים. המצב הבטחוני חייב את התושבים לשהות בתוך הבתים בשעות הלילה, כדי להתגונן מפני הכדורים השורקים. כמובן, כי במצב זה אסור היה לשהות בסוכה בלילה, הואיל ואינה מוגנת מפני כדורי המרצחים. השאלה שהתעוררה בקרב בני השכונה היתה, אם מפני כך פסולה הסוכה במשך כל שעות היום. וכל כך למה?

סוכה במקום שורץ שודדים: לכשנפתח את השולחן ערוך ניווכח כי הרמ"א פוסק לאור הכרעתו של המרדכי, כי סוכה שבעליה חושש לישון בה מאימת פורעים או שודדים העלולים להפתיעו בשנתו - פסולה לחלוטין ואף אינו יכול לאכול בסוכה, למרות שבעת האכילה אינו חושש מן הפורעים. טעם הדבר, לפי שגמרתנו מגדירה את הסוכה "תשובו - כעין תדורו". כלומר: על הסוכה להיות ראוייה למגורים כדירתו של אדם. הואיל והסוכה אינה ראוייה לכל תשמישי הדיור הנוהגים בבית, היא פסולה.

לכאורה יש להכריע, כי בסוכות שסכנה לשהות בהן, אי אפשר לקיים מצוות סוכה כלל, גם בשעות שבהן אין סכנה לשהות בהן.

סוכה בארצות הקור: ברם, עתה הבה נתוודע להלכה נוספת שכתב הרמ"א בשם המרדכי ובאמצעותה אפשר להגדיר את מהות הפסול של סוכה המסוכנת לשהיה בחלק משעות היממה. המרדכי מלמד זכות על יהודים הדרים בארצות הקור, שאינם ישנים בסוכה בלילה, לפי שהם מצטערים בשהות בסוכה. לכאורה, לימוד זכות זה דורש הבנה - מדוע סוכות אלו אינן פסולות לחלוטין? הרי אי אפשר לשהות בהן בלילה מחמת הקור! במה שונה סוכה זו מסוכה שאי אפשר לשהות בה מחמת הסכנה?

הגאון רבי זלמן נחמיה גולדברג שליט"א מבחיר את הדברים, על פי דברי הפרי מגדים (הובא במשנה ברורה סימן תר"מ ס"ק י"ח) באופן הבא:

הסכנה תוצאה של מיקום: סוכה שסכנה לשהות בה, אינה פסולה בכל אופן, אלא כאשר סכנתה נובעת ממיקומה ולא מארעיותה. כלומר, דווקא סוכה שסכנתה נובעת מן המקום שבו נבנתה - פסולה, וכגון, המקום סוכה במקום פרוץ לגנבים. במקרה זה הסכנה אינה נובעת מדפנות הסוכה הדקיקות, אלא ממיקומה, שהרי היה עליו לבנותה בחצרו המוגנת, או בגג ביתו, ולפיכך היא פסולה. זו הסיבה שמחמתה סוכות שבארצות הקור אינן פסולות, כי צער הקור נובע מארעיותה של הסוכה, שמחמת המבנה העראי של הסוכה, אי אפשר לשהות בה. אולם פסיקתם של המרדכי והרמ"א, שהמקום סוכה במקום שורץ פורעים, פסולה, מתייחסת למקום שבו נבנתה הסוכה ולא לסוכה עצמה.

מעתה, סוכות גילה כשרות לקיום מצוות סוכה, שהרי כל סכנתן נבעה מכך שאינן מוקפות בקירות קבועים, ובאופן זה אין הסוכה נפסלת לחלוטין (אלה הם מועדי, מהרה"ג ר' אליהו שלזינגר שליט"א, סימנים ל"ד - ל"ז, וע"ש עוד מה שהרחיב בעניין).

דף כו/א הולכי דרכים פטורין מן הסוכה ביום וחייבין בלילה

היוצאים לטיול חייבים בסוכה?

דברי גמרתנו מהווים מקור לדיון רחב היקף בין הפוסקים לגבי הגדרת המצב שבו האדם נפטר מן הסוכה בעת שהוא שוהה מחוץ לביתו, והאם הוא רשאי להביא את עצמו למצב זה.

יש מן הפוסקים (עין סוכה כהלכתה, עמוד 428) הסוברים שאדם רשאי לצאת את ביתו ולהרחיק לכת למקומות שאין בהם סוכה, גם אם מטרת היציאה היא לשם הנאה וטיול בלבד. ראייה לשיטתם הביאו מדברי רש"י בסוגייתנו (ד"ה הולכי דרכים ביום פטורין מן הסוכה ביום): "דכתיב בסוכות תשב, כעין ישיבת ביתו, כשם שכל השנה אינו נמנע מלכת בדרך בסחורה". הרי לנו שאין כל מניעה לצאת את הבית כפי שנוהגים במשך כל ימות השנה.

ההבדל בין צרכי האדם לרצונותיו: אולם הגר"מ פיינשטיין זצ"ל (אגרות משה, ח"ג סימן צ"ג) דוחה את ראייתם וסובר, שיש לחלק בין צרכי האדם לבין רצונותיו. כאשר אדם יוצא מביתו עבור צרכיו, הוא רשאי לאכול מחוץ לסוכה, אך אין לעשות כן בשעה שיוצא מביתו לשם הנאה בלבד, כגון, לטיול.

ומה בדבר הראייה מלשונו של רש"י? ובכן, כותב הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, אדרבה, אפשר לדייק מדבריו להיפך, שהרי כתב רש"י: "כשם שכל השנה אינו נמנע מלכת בדרך בסחורה". מוכח, כי רק לצורך סחורה ופרנסה מותר לעשות כן.

דף כא/א ומגדלות בניהם שם לפרה

לא להתרגש מפרה אדומה

לפני שנים נולדה בארץ ישראל פרה אדומה. שררה אז התרגשות גדולה, אולם הגר"מ פיינשטיין זצ"ל ביטל זאת:

להלכה, אמר, יש צורך בפרה בת שנתיים, אנו הרי מאמינים שמישי צדקנו יכול לבוא בכל רגע, וממילא לא יוכל להשתמש בפרה זו כלל...

דף כא/ב מניין שאפילו שיחת תלמידי חכמים

[כלומר שיחת חולין] צריכה לימוד

צריך ללמוד...

ביאר האדמו"ר מצאנז זצ"ל:

מכל שיחה של תלמיד חכם, אפילו שיחת חולין, עולה ובוקעת התביעה "צריכה לימוד" - יש להרבות בלימוד וללמוד עוד ועוד... (צאנז, ניסן תשס"ג).

דף כב/ב העושה סוכתו בראש העגלה... בראש

האילן...

פחד מהשכנים

במסכת עבודה זרה (א/ג) נאמר, כי לעתיד לבוא תינתן לגוים מצות סוכה ו"מיד כל אחד עושה הסוכה בראש גגו".

מדוע בראש הגג? תמה רבי משה מקוברין, כשהוא מפנה את תוכחתו לאותם עשירים שעשו להם סוכות מרווחות ומיאנו להכניס לתוכם את אחיהם העניים שהיו חסרי סוכה - חששו הללו ששכניהם יבוא להשתמש בסוכותיהם, ולפיכך הרחיקום לראש הגג...

דף כג/א נשבה רוח ועקרתה - אמר לו רבן גמליאל,

עקיבא - היכן סוכתך?!

היכן סוכתך?!

רמז רמזו כאן חז"ל על רבי עקיבא שלא ייחס

"התחברתי והרגשתי את מתיקות התורה"

בדרך, בבית, בעבודה,
24 שעות ביממה
מתחברים לשיעור
המרתק

להאזנה חייגו:

073-2951342

למסכת הנלמדת הקישו 1

בעלות שיחה רגילה

ראייה מעניינת לדיוקו בדברי רש"י, מביא בעל אגרות משה מדברי הגמרא (סוכה דף כה/ב) האומרת, ש"מצטער פטור מן הסוכה". אם אכן גם אדם הרוצה להלך בדרכים להנאתו רשאי לעשות זאת ולאכול מחוץ לסוכה, היה על הגמרא לומר כי לצורך הנאה מיוחדת, כגון טיול, רשאי אדם לישון מחוץ לסוכה, ולא רק המצטער פטור מן הסוכה. הרי לנו כי הפטור שלמדנו בגמרא מתייחס למקרים המחייבים שהייה מחוץ לסוכה בלבד [בעניין זה עיין עוד בפוסקים סימן תק"ל, ועיין בספר הסוכה עמוד תנ"ח, הערות מהגרש"ז אויערבך זצ"ל, שהביא ראייה נוספת לאסור לצאת לטיול שבעטיו יתבטלו המטיילים ממצוות סוכה].

אין להפטר מקיום מצווה: בעל אגרות משה מוסיף וכותב, כי אף אם מעיקר הדין היוצא לטיול פטור ממצוות סוכה, בודאי ראוי להמנע מכך. כמקור לכך הוא מביא את הגמרא (מנחות, מא/ב) המספרת, שרב קטינא לא לבש בגד בעל ארבע כנפות המחוייב בציצית, ופגשו מלאך ואמר לו שיש להענישו על כך. כאשר רב קטינא תמה מדוע הוא נענש, והרי מצוות ציצית אינה מחייבת ללבוש בגד של ארבע כנפות, אלא מי שחובש בגד בעל ארבע כנפות חייב לתת בו גדילים, ענהו המלאך: "בזמן דאיכא ריתחא - ענשינן", כלומר: אמנם אין חובה לנהוג כן מעיקר הדין, אך בזמן שמידת הדין שולטת מענישים אף על מצוות וחייבים שאפשר להיפטר מעשייתם.

מכאן ראייה שאין לבטל את מצוות סוכה בגין הנאה, שהרי וודאי הוא שהיתה לרב קטינא הנאה בלבישת הבגד שפטור מציצית, וחלילה לומר שנהג כן רק כדי להיפטר ממצוות ציצית, ומכל מקום נענש על כך. מוכח, איפוא, שאין צרכי הנאתו של האדם פוטרים אותו מקיום מצווה, אף במקום שהורו חז"ל שבאופנים מסויימים אין צורך לקיימה (ע"ע שו"ת אז נדברו ח"א סימן ל"ד).

סברא מעניינת לחלק בין שני הנידונים מובאת בספר הערות למסכת סוכה משיעורי הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שאינו דומה המקרה של רב קטינא לאדם הרוצה לצאת לטיול בימי חג הסוכות. שכן, רב קטינא לבש במשך תקופה ארוכה בגד הפטור מציצית, ומשום כך רצה המלאך להענישו, כיוון שמהתנהגותו עלה למראית עין, כאילו חפץ הוא להפקיע עצמו מן המצווה. אולם הרוצה לצאת את ביתו לצורך הנאה, הרי אינו מפקיע עצמו ממצוות הסוכה, שכן הוא יושב בה ולן בתוכה ורק יוצא לזמן קצוב לטיול או לביקור, מעשה הנכלל בדרשת חז"ל "תשבו כעין תדורו" (כז/א), שהרי גם ביתר ימות השנה נוהגים כן. אין דומה הדבר אלא לאדם הפוגש את חברו ברחובה של עיר ומשוחח עמו מחוץ לסוכה, שוודאי לא יאמר עליו שהוא נוהג כמי שרוצה להפקיע עצמו ממצוות סוכה [וע"ש שלדעתו אין בזה צד איסור. אולם, עיין מש"כ בספר הסוכה עמוד תנ"א מדברי הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, עמש"כ ביסוד ושורש העבודה, ומה שצייד שם להלכה].

חשיבות ל"סוכה" הרומזת על חיי עולם הזה העריאים, עד שבאה רוח ועקרתה... להודיע שאין ערך לעולם הזה כלל. וטען כאן רבן גמליאל כנגדו, כי אי אפשר לשלול את העולם הזה לגמרי, שהרי טמונה בו האפשרות להתכונן לחיי עולם הבא (פירוש הבונה).

צעילוי נשמת

מרת **שאשא מלכה ג'יקובס** ע"ה

בת הרב מנחם מנדל דסקל ז"ל
נלב"ע כ"ג באדר א' תשס"ה

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **ישראל סימינובסקי** ז"ל

ב"ר שניאור זלמן ז"ל נלב"ע כ"ז באדר א' תשנ"ה

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

הר"ר **ישראל מרגלית** ז"ל

ב"ר יוסף ז"ל נלב"ע כ"ב באדר א' תשס"ה

תנצב"ה

הונצחה ע"י ידידינו

הר"ר **יעקב מרגלית** ומשפ' שיחיו - פרדס חנה

פותרים מוצאים מבינים

יצא לאור חלקי

מבית מאורות ההלכה
כרך נוסף בסדרה המיוחדת
שנותנת תשובה מידית
לכל שאלה הלכתית

סיכום של ספרי ההלכה האחרונים • ניסוח בהיר וקולח • כ-3500 ערכים במפתח העניינים

ניתן להשיג בחנויות המובחרות | מאורות הדף היומי: 1700-500-151